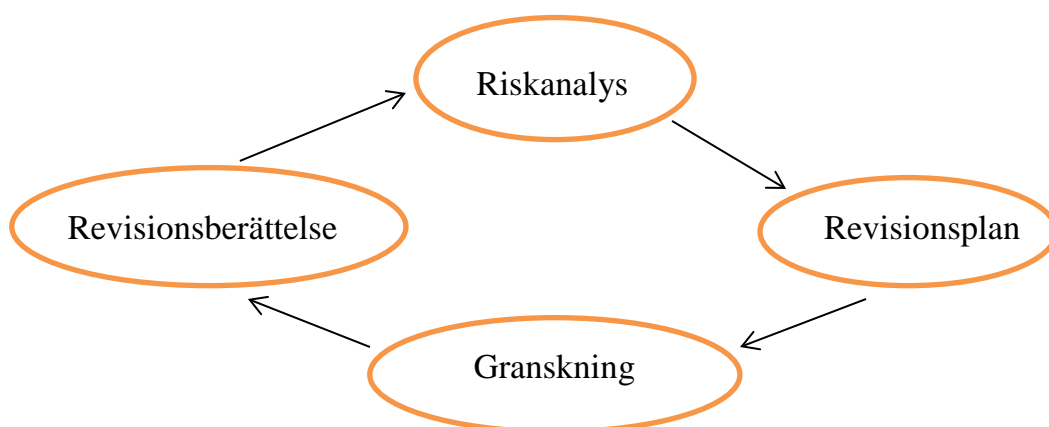

Regionrevisorernas arbetssätt 2016

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Uppdrag	3
3. Revisorer 2016	5
4. Revisionsprocessen	7
4.1 Riskanalys	7
4.2 Revisionsplan	8
4.3 Granskningsarbete	8
4.4 Ansvarsprövning/revisionsberättelse	11

1. Inledning

Detta dokument har som syfte att beskriva revisionsprocessen och hur revisorerna inom Region Gävleborg fullgör sitt revisionsuppdrag

2. Uppdrag

Revisorerna utses av fullmäktige och är fullmäktiges instrument för den demokratiska kontrollen. Revisorerna är självständiga och ska vara och agera oberoende. Med granskningar, seminarier, hearings mm undersöker och prövar vi om verksamheten, styrningen och ekonomin är ändamålsenlig, effektiv och tillförlitlig. Granskningens resultat ger underlag till ansvarsprovningen men också till förändring och utveckling i verksamheten.

Grunderna för revisorernas arbete utgår från kommunallagen, redovisningslagen, revisionsreglemente samt god revisionsred.

I Kommunallagen uttrycks revisorernas uppdrag på följande sätt;

”Revisorerna granskar årligen, i den omfattning som följer av god revisionsred, all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden.”

Detta innebär att revisorerna granskar regionstyrelsens och nämndernas arbetssätt och resultat under året. Nämnderna för 2016 är

- Hälso- och sjukvårdsnämnden
- Hållbarhetsnämnden
- Kultur- och kompetensnämnden
- Patientnämnden
- Företagshälsovårdsnämnden.
- FoU Valfärd, Hjälpmedel, Reg Net och HelGe bibliotek

Beträffande företagshälsovården så bedrivs den verksamheten tillsammans med Gävle kommun, Bollnäs kommun, Ockelbo kommun samt Ovanåkers kommun.

Därutöver finns det ett nybildat samordningsförbund för rehabilitering med region Gävleborg, länets kommuner, Försäkringskassan samt

Arbetsförmedlingen. En av regionens revisorer har utsetts som gemensam lekmannarevisor för regionen och länets kommuner.

I Kommunallagen anges att beredningar som utsetts av fullmäktige är granskningsobjekt. Regionfullmäktige har utsett en beredning – demokratiberedningen.

Områden som ska granskas

Ändamålsenlighet

Vi skall granska om verksamheten lever upp till fullmäktiges mål och följer andra beslut, lagstiftning, avtal och föreskrifter, dvs verksamhetens effektivitet och kvalitet.

Ekonomi

Vi skall granska om verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra, dvs verksamhetens produktivitet och om det råder god hushållning.

Räkenskaperna

Vi skall granska om verksamhetens redovisning upprättas i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed, dvs att redovisningen är rättvisande.

Intern kontroll

Vi skall granska om den kontroll som sker inom nämnderna är tillräcklig, dvs om det finns tillfredställande styrning, uppföljning och kontroll samt tillförlitlig säkerhet.

De förtroendevalda revisorerna väljs också som revisorer i bolag, stiftelser och ideella föreningar som regionen har ett inflytande i.

Bolag	Stiftelser	Ideella föreningar
Folk tandvården AB	Stiftelsen Hälsinglands museum	Arkiv Gävleborg
Almi Företagspartner AB	Stiftelsen Läns museet Gävleborg	Central Sweden
X-trafik AB	Folkteatern Gävleborg	

3. Revisorer 2016

Revisionskollegiet består av 7 förtroendevalda ledamöter utsedda av landstingsfullmäktige. Ledamöterna under 2016 är

- Lennart Nygren, Gävle, ordförande (M)
- Sture Sandberg, Gävle, vice ordförande (S)
- Nils Westling, Bergvik (C)
- Rosalie Carlén (KD)
- Ingrid Jonsson, Bollnäs (SVG)
- Helena Gehlin, Bergvik (S)
- Hans Backman, Hofors (L)

I den operativa granskningen biträds revisorerna av sakkunniga med olika kompetenser utifrån granskningens inriktning. Revisorerna biträds i revisionsarbetet av PwC / Kommunal sektor enligt särskilt avtal.

I nedanstående tabell återfinns landstingets revisorer samt de uppdrag som respektive revisor innehar i egenskap av landstingsrevisor;

Bolag	Lekmannarevisor	Ersättare
Folktandvården AB	Lennart Nygren Sture Sandberg	Rosalie Carlén Ingrid Jonsson
X-trafik AB	Sture Sandberg	
Almi Företagspartner AB	Hans Backman	
Ostkustbanan AB	Via Landstinget Västernorrland	
Samordningsförbund	Lekmannarevisor	Ersättare
Samordningsförbund för samordnad rehabilitering	Nils Westling	

Stiftelser	Revisor	Ersättare
Stiftelsen Hälsinglands museum	Rosalie Carlén	Helena Gehlin
Folkteatern i Gävleborg län	Nils Westling	Hans Backman
Stiftelsen Läns museét Gävleborg	Ingrid Jonsson	Helena Gehlin
Ideella föreningar	Revisor	Ersättare
Arkiv Gävleborg	Rosalie Carlén	Hans Backman
Central Sweden	Lennart Nygren	

Sammanträden

Revisorerna har 15-20 sammanträden under ett revisionsår. Till detta kommer att antal dagar för seminarier och studiebesök. En stor del av revisorernas arbete, förutom sammanträden, är läsning av rapporter, handlingar till fullmäktige, protokollsläsning mm.

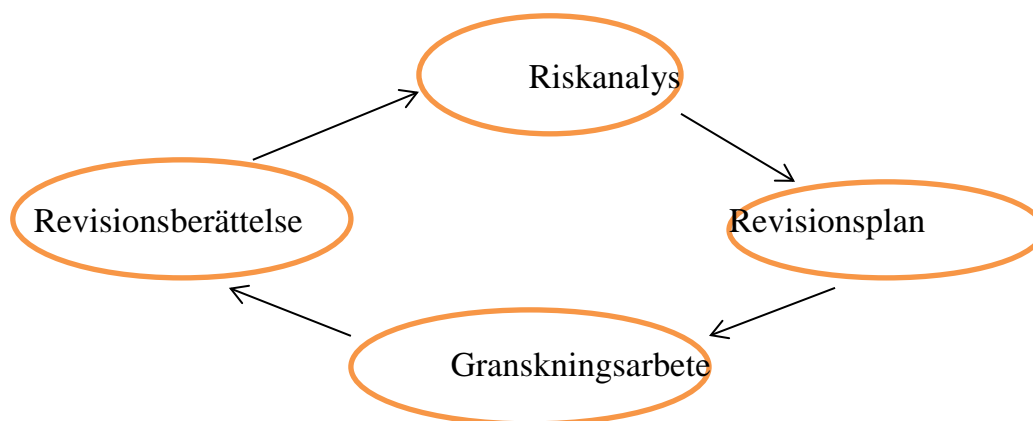
Ekonomi

Landstingsfullmäktige har anvisat en ram om 5,8 mnkr för revisorernas arbete 2016. I budget har avsatts ca 1,3 mnkr för revisorernas arvoden, kurser/konferenser och övriga omkostnader. Resterande del, 4,1 mnkr, disponeras för granskningsinsatser – redovisningsrevision, fördjupade granskningar, seminarier, administration mm.

4. Revisionsprocessen

Revisionsprocessen omfattar hela det arbete som revisorerna gör under ett revisionsår från planering av granskningsinsatser till uttalandet i revisionsberättelsen.

Revisionsprocessen är avslutad när fullmäktige har fattat beslut i ansvarsfrågan.

4.1 Riskanalys

Grundstommen i revisorernas arbete utgörs av riskanalysen. Analysarbetet sker fortlöpande men sammanställs i samband med planeringen av årets gransknings-insatser.

Med riskanalys menas de ekonomiska och/eller politiska konsekvenser som kan uppstå vid fel eller brister. Det gäller konsekvenser för såväl landstinget som för de enskilda medborgarna. Konsekvenserna kan vara:

- ekonomiska
- politiska
- verksamhetsmässiga
- förtroenderelaterade

Med risk menas sannolikheten av att olika slag av fel, misskötsel, brister i måluppfyllelse, effektivitetsbrister eller annan negativ konsekvens uppstår.

Såväl externa som interna förhållanden måste värderas i analysarbetet. I samband med revisorerna planering inför 2016 genomfördes en riskanalys.

4.2 Revisionsplan

Riskanalysen ligger till grund för det direkta granskningsarbetet och därmed också för den revisionsplan som upprättas. Analysen ligger också till grund för beräkningen av resursbehovet.

Utifrån revisionsplanen planeras varje enskild granskningsinsats innan granskningen startar. Planeringen dokumenteras i en projektplan som definierar inriktning och syfte, huvudsakligt val av metoder, tidsplan, ekonomi, bemanning och former för rapportering m m.

Projektplanerna godkänns av revisionskollegiet.

4.3 Granskningsarbete

Årlig granskning av all verksamhet

Enligt god revisionssed bör följande steg ingå i den årliga granskningen av varje styrelse och nämnd:

1. Verksamheten följs löpande genom;
  - kommunikation med den granskade nämnden
  - genomläsning och inhämtande av
    - mål och budgetdokument
    - riktlinjer
    - ekonomi- och verksamhetsrapportering
    - delårsrapporter och bokslut
    - beslutsunderlag och protokoll
    - beskrivning av det interna kontrollsystemet
    - beskrivning av redovisningssystemet
2. I nästa steg bedömer revisorerna om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning och uppföljning, om verksamheten har god struktur och om det finns inbyggda kontroller i arbetet.

Dokumentnamn: Regionrevisorernas arbetssätt

Dokument ID:

Giltigt t.o.m.:

Revisionsnr:

3. I den omfattning som krävs granskar revisorerna om fullmäktiges, styrelsens och nämndens egna beslut genomförs, att mål och syften uppnås samt att system och rutiner används på avsett sätt.
4. Årsredovisningen granskas varje år. Detsamma gäller delårsbokslutet.
5. Den årliga granskningen innebär också att revisorerna följer, bedömer samt granskar ledningen och styrningen av landstinget i sin helhet inkl dess bolag (=koncernen).

Fördjupade granskningar

I den omfattning som riskanalysen ger anledning till genomförs ett antal mer eller mindre omfattande djupgranskningar.

Revisorerna följer upp genomförda granskningar. Avsikten är att kontrollera huruvida beslut om åtgärder fattats med anledning av revisorernas förslag eller kritik samt om besluten verkställts och givit avsedda effekter.

Genomförande

All granskning bygger på faktainsamling, iakttagelser och analys. Därefter verifieras och kvalitetssäkras underlaget som skall ligga till grund för den revisionella bedömningen.

Avstämning med den granskade verksamheten görs för att undvika sakfel och missförstånd. Den granskade verksamheten ges möjlighet att lämna synpunkter på revisionsrapporten.

Underlag, analys, avstämning och bedömning dokumenteras. Arbetet genomförs i en anda av respekt och öppenhet.

Resultat

På det samlade underlaget bedömer revisorerna granskningens resultat och tar ställning till de gjorda iakttagelserna och bedömningarna. Revisorerna beslutar hur resultatet skall kommuniceras.

Samtliga revisionsrapporter översänds till regionfullmäktige. Om det visar sig att det finns brister/oklarheter inom det område som granskats formulerar revisorerna frågeställningar i den revisionskrivelse som medföljer rapporten till fullmäktige.

Kommunikation och rapportering

Revisorerna har ett öppet förhållningssätt i sin kommunikation och strävar efter att vara lättillgängliga. Det gäller såväl den interna kommunikationen mot fullmäktige, styrelse, nämnder och förvaltningar som den externa mot medborgare och massmedia.

Rapporteringen omfattar en rad olika skriftliga och muntliga aktiviteter som revisionsberättelse, revisionsrapporter, PM och brev, seminarier, hearings och andra överläggningar.

De sammantagna bedömningarna kommuniceras löpande till regionfullmäktige och tas även upp i möten styrelse/nämnder i samband med årsredovisningen.

Revisorerna kommunicerar regelbundet med fullmäktige genom att träffa dess presidium två gånger/år.

Godkända revisionsrapporter översänds till fullmäktige med revisionskrivelse och anmäls på fullmäktige. Beslut tas av fullmäktige om styrelsen eller någon av nämnderna skall besvara de frågeställningar som finns. Då svar återkommer till fullmäktige debatteras ärendet.

Genom att använda sig av sin initiativrätt kan revisorerna snabbt ta upp iakttagelser, frågeställningar eller förslag i landstingsfullmäktige.

Sammanfattningar över aktuella revisionsrapporter finns tillgängliga vid fullmäktiges sammanträden.

Under revisionsåret genomförs ett flertal seminarier och hearings med administrativ ledning, verksamhetsföreträdare m fl i syfte att säkerställa att de mål och prioriterade områden som fullmäktige beslutat får genomslag i verksamheten.

Ett krav i Kommunallagen är att revisorerna skall anmäla misstanke om förmögenhetsrättsligt brott till berörd nämnd. Om nämnden inte vidtar åtgärder i rimlig tid skall nämndens agerande anmälas till fullmäktige.

Revisorerna finns även med på landstingets hemsida. Där presenteras samtliga revisorer med kontaktuppgifter. Godkända och klara rapporter publiceras löpande. Även andra aktiviteter som revisorerna genomför under året, exempelvis studiebesök och hearings, presenteras på hemsidan.

Protokoll

Protokolläsningen är en viktig del i revisorernas arbete. Samtliga revisorer läser protokoll från regionfullmäktige, demokratiberedningen och regionstyrelsen. Protokoll från nämnder fördelas mellan revisorerna.

Dokumentation

Revisorernas arbete dokumenteras. Dokumentationen kan omfatta

- riskbedömning
- revisionsplan med ev budget
- projektplaner
- anteckningar från möten
- notering eller beslut om jäv
- sammanfattande rapporter över granskningens resultat
- skrivelser och svar med anledning av granskningen och dess resultat
- revisionsberättelse

Revisorerna för protokoll över sina beslut om förvaltning och jäv. Eventuella överenskommelser om arbetssätt och arbetsfördelning mellan revisorerna dokumenteras.

Revisorernas arkiv omfattar förutom de uppräknade handlingarna även inkommande skrivelser, diarium, dokumenthanteringsplan, revisionsreglemente, budgetunderlag m m.

4.4 Ansvarsprövning/revisionsberättelse

Den årliga revisionsprocessen avslutas när revisorerna rapporterar till fullmäktige genom revisionsberättelsen.

Det finns ingen anvisning i Kommunallagen om på vilka grunder anmärkning kan lämnas eller när revisorerna inte skall tillstyrka ansvarsfrihet. Revisorerna bedömer detta självständigt och oberoende. I skriften "God revisionsred" finns exempel på när detta kan bli aktuellt.

Här är några exempel på förhållanden som kan föranleda revisorerna att "tänka till" (uppräknningen är inte i någon prioritetsordning):

Dokumentnamn: Regionrevisorernas arbetssätt

Dokument ID:

Giltigt t.o.m.:

Revisionsnr:

- bristande måluppfyllelse, ohörsamhet till mål och riktlinjer som fastlagts av fullmäktige
- bristande styrning, uppföljning och kontroll
- skada på person eller förtroende
- ekonomisk skada
- obehörigt beslutsfattande
- icke lagenlig verksamhet, brottslig gärning
- obefintlig eller otillräcklig beredning av ärenden
- god redovisningssed tillämpas inte
- tidigare påtalade brister har inte åtgärdats

Innan revisorerna tar ställning till om en situation är så allvarlig att den bör uppmärksammas i revisionsberättelsen skall förhållandet kommuniceras med ansvarig styrelse eller nämnd.

Revisionsprocessen avslutas med en revisionsberättelse för hela Region Gävleborg. Berättelsen utformas utifrån de obligatoriska uppgifterna:

- redogörelse för resultatet av revisionen
- eventuella anmärkningar och motiv för dessa
- uttalande om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte

Om anmärkning framställs skall anledningen till denna redovisas. En anmärkning innebär **inte** automatiskt att ansvarsfrihet skall avstyrkas.

I redogörelsen skall revisorerna ange att granskningen utförts i enlighet med kommunallagen, god revisionssed och gällande revisionsreglemente. Om revisorerna inte anser sig kunna genomföra en sådan granskning skall revisorerna omgående och aktivt agera mot fullmäktige.

Utifrån sitt uppdrag redovisas i redogörelsen vilka granskningsinsatser som genomförts och resultaten av dessa. Mycket talar för att revisorerna ger en fylligare redovisning av sitt arbete i en särskild bilaga till revisionsberättelsen. Det innebär att revisionsberättelsen kan hållas mycket kort. De mest väsentliga bedömningarna eller förslagen bör dock framgå av revisionsberättelsen.

Med utgångspunkt från den kommunala redovisningslagen kan revisorerna i sin berättelse tillstyrka eller avstyrka att landstingets årsredovisning godkänns.

Ett ytterligare krav i Kommunallagen är att de sakkunnigas rapporter skall bifogas till revisionsberättelsen. Om granskningsrapporter eller

Dokumentnamn: Regionrevisorernas arbetssätt

Dokument ID:

Giltigt t.o.m.:

Revisionsnr:

sammanfattningar av dessa har översänts till Landstingsfullmäktige löpande under revisionsåret är det enligt revisionsreglementet tillräckligt med att i bilaga till revisionsberättelsen förteckna dessa.

Granskningsrapporter från lekmannarevisorer om granskning av landstingets bolag skall biläggas revisionsberättelsen.